

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

273

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-677779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"בַּסֶּכֶת תִּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאָזְרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֶּכֶת"

בחגיגת התשובה אצל עכו"ם בסוכות
מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

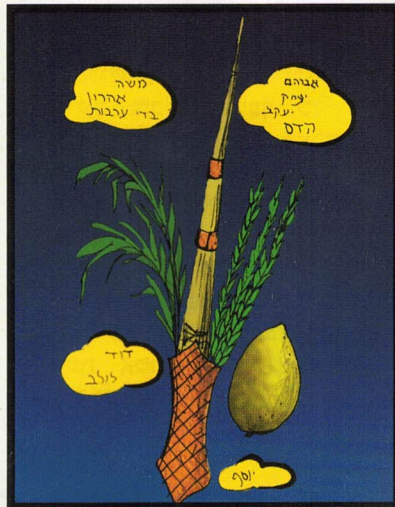
וכמ"ש: 'וכל מעשיך יהיו לשם שמים' (שם ב יב).

והיה הסכך מהדברים שאינם מקבלים טומאה, למה? שהדברים ההם הם חסרים ובלתי מתוקנים במינם, כגון: גולמי העצים אשר אין להם שום צורה ובית קיבול שבשבילים יקראו כלים, או הדברים אשר אינם ראויים למאכל וכיוצא בזה, לרמוז רמז חזק; שהפחיתות והחסרון הנמצא בטבע האדם, אם מצד הרכבתו ואם מצד צורך הדברים אשר הוא חסר, או שנמצאו בלתי שלמים, הוא המבדיל הבדל רב ועצום בינו ובין אלקיו.

והענין השלישי: שתהיה 'צלתה מרובה מחמתה', כי זה מה שיוורה על שיהיה עיקר היותו על החסיה והבטחון בצל סוכתו של הקב"ה בכל מעשיו ועסקיו, יותר ממה שיבטח בעצמו ולא בטוב מזלו, אמנם צריך שיראו בה כוכבי שמים, כי צריך האדם שיכיר את בוראו מפאת מעשיו המפורסמים, כמ"ש: **"הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד קָל"** (תהלים' יט). כי הוא העיון המותר והמחויב וכמ"ש: **"וַיִּדְעֵתְּ הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֵל לְכַבֵּד כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל"** (דברים' ד). ולכן המעובה כמין בית, עד שלא יראו בו כוכבי השמים, או שאין המטר יורד בסוכה, הוא סכך פסול.

והנה יש ענין רביעי שאמרו בהכשרה: **'שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח'** (סוכה' ו). לכוון אל התשוקות האנושיות אשר ראוי לתת לב אליהן, שהן; הטוב

המשך בעמ' 2 <<<

האדם אשר הוא עומד בזאת המצודה. ועל דרך שאמר המשורר: **"מִי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שְׁבַעִים שָׁנָה"** (תהילים' צ). והם כמספר טפחי האורך והרוחב כשיעלו לעשיריות. וכבר אמר דוד על ימיו הקצובים על זה המספר: **"הֲנֵה טַפְחוֹת נִתְּתָה יְמֵי"** (שם לט). מי יודע אם לא כוון לזה.

והענין השני: שהסוכה צריכה להיות תחת השמים ולא יהיה סכך אחר מבדיל. כלומר: הבט מה למעלה ממך, השמים ושמי השמים וכל צבאם. וראה **"מִי כָּרָא אֱלֹהִים"** וקבל עליך עול מלכות שלמה. וכמו שאמר: **'זיהי מורא שמים עליכם'** (אבות' א ג). ואל יפסיק בינך לבינו יתברך דבר בליעל מן הדעות הנפסדות והתאוות המשולחות, כי זה מה שיתקן כל המעשים

הזמן שקבע לנו הבורא את חג הסוכות בט"ו לחדש השביעי שהוא זמן תחילת ימי הגשם והקור, וצוה אותנו שנצא מבית קבע אשר אנחנו יושבים בו כל השנה, לשבת בסוכה שהיא דירת עראי ותחת אויר השמים, היפך מה שעושים אז כל העולם, כי הם נאספים מהשדות או מההצרות אל בתים ספונים, כלומר: צאו מאצטגנינות שלכם, אשר אתם חושבים להסתופף בבתים טובים אשר בניתם ובואו חסו בצלי.

והנה להיות זאת הכונה המיוחדת בזה החג, באו הסימנים והרשמים בו באופן שלא תוכל להתעלם, ראשונה; בשם החג הזה גדרו 'חג הסוכות', אשר בו יעזבו האנשים כל עניני הכסף, אשר לכסף לכסף ואשר לזהב לזהב, סחורות ורוב תבואות וכל דבר שנקרא נכסים ויוצאים אל סוכה קטנה אשר אין בה רק ארוחת יום ביומו ועל הרוב מטה ושלחן וכסא ומנורה שהיא התעוררות נפלאה, שלא יתעסק האדם להרבות מאלו הקניינים, כי די בהכרחי לבד כל ימי היותו בפרוודור הזה שהוא דירת עראי.

הענין האחד: בשעור הכשרה של הסוכה; באורכה ורוחבה וגובהה, שהוא: 'שבעה טפחים' באורך ו'שבעה' ברוחב ו'עשרה' בגובה. כי זה מה שיוורה תחילה על חיי הספוק והצמצום, כלומר: צמצם עצמך בתוך ההכרחי ואל תבקש גדולות, כי אם תרגיל עצמך בכך לא יחסר לך כלום. ואם תתיר לך היתרונות לא יספיק לך כל. גם ירמוז אלה השעורים, למספר ימי

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

1 >>> המשך מעמ' 1

מעמד ויכניס את בחינת יוה"כ שלו לתוך כל השנה. וכתב ב'שפת אמת': במש"כ: **"שבעת ימים"** בשנה, דהיינו: שהם לכל השנה. ובגמרא ('עבודה זרה' ג.): דלעת"ל, יבקשו האומות שיתן הקב"ה גם להם מצוות והוא נותן להם את מצות סוכה. למה דוקא מצות סוכה? מכאן ראייה שיש שייכות אפי' לעכו"ם בגדר ענין הסוכה, איך הוא?

הנה מצינו גם בעכו"ם בחינת תשובה. כדאיתא ב'יונה' בענין תשובת גינוה. אמנם אין תשובתם כתשובת ישראל; דתשובת ישראל פנימית היא, משא"כ האומות דלא שייכי ב'לשמה' לכן אין תשובתם מועלת, אלא בבחינה חיצונית, דהיינו: בעוה"ז ולא לעוה"ב, כמפורש ('כבא בתרא' י.). ועיין ב'בית אלקים' למכ"ט ז"ל ('שער התשובה' פרק יג ויד) ובספר 'תקנת השבים' לר"צ הכהן ז"ל. ומכיון דשייכי לאיזה בחינה דתשובה, שייכי נמי לבחינת השמירה. וע"כ לעתיד לבוא כשיבואו לחזור בתשובה ויבקשו מצוות, יתן להם הקב"ה מצות סוכה לשמור את תשובתם.

וענין הקרבת ע' פרים בחג הסוכות, הוא שיאיר השי"ת גם להם, כי אין התקון שלם עד שיאיר השי"ת את אור האמת על כל הבריאיה כולה בלי יוצא מהכלל. וכמו שהוא בתפילת ימים הנוראים: **'ובכן תן פחדך ה' אלקינו על כל מעשיך ועל זה מסיק: 'ותמלך אֵתה הוא ה' אלקינו מהרה לבקך', יום האחרון של חג הסוכות הוא הושענה רבה, שבו נמסרין הפתקים ליד הרצים בשליחות, דהיינו: סוף גמר הדין. והיינו: דלאחר שנשתמשו ישראל בסוכה ולולב כדבעי, מכניסים את כל התשובה כולה עם תוספת גדרי השמירה שקנו אל כל השנה ונתברר המצב שהוא עצם סוף גמר הדין. (מכתב מאליהו' ח"א עמ' 26).**

חג הסוכות הכנתו סמוך הוא ליוה"כ למען שיהו"כ יתפס בו. הלא מיוה"כ מביאים התעוררות תשובה, קבלות לשינוי המעשים והשאיפה אל הרוחניות, זהו אשר צריך האדם להביא ממנו. אבל הרי ביוה"כ ליתא ליצה"ר והוא חוזר וניערור אח"כ, מהי העצה איך לאחזו ביוה"כ שלא יאבד ממנו?

העצה היא; השמירה! מצות סוכה ענינה הוא שמירה. וכן אמרו בתפילה: **'ופרוש עלינו סכת שלומך... ובצל כנפיך תסתירנו' שמפורש ב'תקוני זהר':** דסוכה היא בחינת תיבת נח, בחינת השמירה. היושב בסוכה ומתכוון לחשוב בתורה ויר"ש לבלי הנח מקום ליצה"ר, ימצא בעצמו קצת בחינת של שערים סגורים בפני הטומאה. ואמרו ז"ל ('סוכה' כח.): **"תִּשְׁבוּ" כעין תדורו'**, שיכניס גם כל עניני הגשמיות שלו בסוכה, כי בסוכה המצב המיוחד בה, שגם העסקים בגשמיות יהיו באים מכח רוחני ויתקונו גם הם ואדרכא אסור לאכול חוץ לסוכה, שהסוכה מסוגלת ביותר לעלות בה אל הנקודה הרמה של אכילה לשם שמים.

ובחג הסוכות נוסף גם ענין ד' מינים שבהם הסגולה לדבקות והרחקת כל רוחות הרעות וטללים הרעים דהיינו: ג"כ שמירה ואדרכא מביאים רוחות של קדושה לעורר ולחזק את הנקודה הקדושה שבפנים לבן של ישראל. והשמחה בשמירה זו ובהתחדשות ההתעוררות, להחיות את רוח הקדושה מכל צד. להחיות את הקדושה אפי' במי שהוא ח"ו בבחינת מת ברוחניותו, תוסיף עוד יותר תוספת רוח חדשה. ואמרו ז"ל: **'שמחת בית השואבה שמשם שואבין רוח'ק' (ירושלמי' 'סוכה' כ:).** וכתב ב'שפת אמת': פירושו: שמהשמחה, רוח'ק נשאבת. בכל אלה הנה יוכל המתחזק להחזיק

המועיל והערב, אשר כל האנשים יכספום. אמנם המועיל והערב, מהם אשר צריכים שמירה חזקה, כי יצר לב האדם משתוקק לעבור בהם הגבול בשעור נמרץ. ולזה היו דפנות הסוכה שתיים כהלכתן, לפי שלפני אלו העינים צריך מחיצה חזקה ושלמה עומדת בפני רוח מצויה, אמנם אמרו השלישית אפי' טפח, כי עם שצריך ג"כ לגדר בענין הטוב שיהיה כתיקונו בכונה ובהגבלה, מכל מקום מעט מהזירו יספיק לזרז, לפי שאין תשוקת היצר להרוס מצבה ולפרוץ גדר כמו הראשונות.

והנה הסוכה הזאת אשר על זה האופן צדיקים יבואו בה ולא יצאו ממנה בשום דבר של קביעות, כמו שלא הותר חוץ ממנה רק אכילה ושתייה פחות מכשעור, אמנם למוד של עיון הותר, לפי שהלמוד אשר על זה התואר הוא עצמו גופה של סוכה וטעמה כמו שאמרנו ולפי זה הטעם אינם נכנסים בתוכה העבדים והקטנים והחרשים והשוטים, כי האנשים החסרים בדעותיהם ובתבונותיהם והאנשים הנמכרים ביד עולמם, או ביד יצרם, אינם משתמשים בסוכה הזאת מצד בחינותיה אלה.

הוא מש"כ בסוף הענין: **"בסכת תִּשְׁבוּ שבעת ימים כל האזרח" ביאר שענין החג הזה הוא: שישבו בסוכות דירת עראי כל אלו שבעת הימים, כדי שיקובל עליהם לעשות כן בכל ימי שני חייהם. ושהענין הזה הוא נאות אל האומה הזאת לקבלו יותר מכל זולתה ולזאת אמר: **"כל האזרח בישראל יִשְׁבוּ בִּסְכַת" כי מי שאינו מישראל, אין בו נחת רוח לקבל עליו עול זה הפרישות מעניני זה העולם והיותו יושב ומתלונן בסתר כנפיו של הקב"ה בלי ספק. (עקדת יצחק' ויקרא').****

"בסכת תִּשְׁבוּ שבעת ימים כל האזרח בישראל יִשְׁבוּ בִּסְכַת" (ויקרא' כג מב)

הרב זכריה יצחק שליטי"א
קריאה בתימנית
תפילות המועדים
ראש השנה
ביפור, סליחות
סוכות ועוד ...

ניתן להשיג ב'שופר' מתתיהו 10 ב"ב
03-6777779

חדש ב'שופר'
ניתן להשיג ציציות ומטפחות ראש
עם הלוגו של 'שופר'

03-6777779
בין השעות 10:00-18:00

הלכה

חג הסוכות

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

סמ"ח).
10. הסכך צריך להיות עשוי מדבר הצומח מן הארץ לאחר שנתלש ואינו מקבל טומאה כלומר: שלא עשה ממנו כלים וכדומה. (תרכט א).
11. הרפנות אינם צריכים להיעשות דוקא מדבר הצומח מן הארץ, אלא יכול לעשותם מכל דבר. אולם לא יעשה דפנות מדבר שריחו רע, שלא יצא מן הסוכה ואם ריחו רע מאד שאין אדם סובלו, יתכן שפסול מן התורה. (תרל א ס"ד. אמנם עי' ביאורה"ל ד"ה: 'כל').
12. עצי הסוכה בין הסכך ובין הרפנות לאחר שישב בסוכה בכניסת החג, נאסרים בהנאה של רשות המבטלת את קדושתה ולכך אסור לטול קיסם מן העץ כדי לחצוץ בו שיניו, עד לאחר החג, אבל הנאה שאינה מבטלת את הדבר, כגון להיסמך על הרפנות, או לתלות עליהם דבר מותר. (תרלח א ס"ד).
13. כמו כן אסור ליהנות מהדברים התלויים בסוכה לנוי ואם נפלו ממקום תלייתם בשבת, או ביו"ט, אסור לטלטלם אף משום דין מוקצה שהוקצה למצותו. ומכל מקום אם התנה בפירוש קודם כניסת החג שאינו מבדיל עצמו מהם, מותר לו ליהנות מהם, [אבל לענין הנאה מן הסכך והרפנות לא מועיל תנאי כזה]. (תרלח ב סט"ו).
14. לא יעשה האדם תשמיש בזוי בסוכה, כגון: להשתין מים בסוכה ואפילו בכלי המיוחד לכך ורגיל לעשות כן בביתו, מכל מקום לא יעשה כך בסוכה, כדי שלא יהיו מצוות בזויות עליו. (תרלט א ס"ט). ■

5. חובה לאכול בסוכה לבילי החג הראשון לפחות כזית פת. ובשאר ימי החג אינו חייב לאכול בסוכה, אלא שאם רוצה לאכול פת בשעור כביצה, עליו לאכול בסוכה. (תרלט ג סכ"ב).
6. מי שישב לאכול בסוכה וכל שלחנו היה מחוץ לסוכה, הרי הוא כאילו לא אכל בסוכה. ובליל החג הראשון צריך לחזור ולאכול בתוך הסוכה שנית. ונחלקו הראשונים אם לא יצא רק מדרבנו, או אף מן התורה לא יצא ידי חובתו. (תרלד ד ס"ו ולענין ברכה עי' בביאורה"ל ד"ה: 'כאילו').
7. אין לעשות את הסוכה תחת בית, או ענפי אילן, אלא תחת כיפת השמים. ואם עבר ועשה תחת אילן, יכול לקצוץ את ענפי האילן ותהא הסוכה כשרה בכך ואינו צריך לנענע את הסכך שנית. (תרכו א ב).
8. כמו כן מותר לאחר שעשה את הסוכה וסיככה כדת וכדין, לסגור גג הנע ע"י צירים או מסילות אל מעל הסכך, לצורך הגנת הסוכה מפני הגשמים ואפילו ביום טוב עצמו רשאי לפתוח ולסגור את אותם הגגות כשיש להם צירים תקינים. וכמובן שבשעה שהגג סגור הסוכה פסולה ואסור לו לאכול בה. לכן יזהר לפתוח את הגג תיכף ומיד לאחר שפסקו הגשמים, שלא ישכחנו כשהוא סגור. (תרכו ג ס"ח).
9. מי שקידש בסוכה לבילי יום טוב הראשון והתחיל לסעוד את סעודתו ובאמצע סעודתו הבחין ששכח להסיר את הגג מעל הסכך, עליו לאכול פעם שנית כזית פת ויברך ברכת: 'לישב בסוכה'. אבל אינו צריך לחזור ולקדש. וכן אינו צריך לברך שוב הברכת 'שהחינו'. (תרלט

1. נצטוינו בתורה הקדושה: "בסכת תשב שבעת ימים... למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל" (ויקרא' כג). והכונה לענני כבוד שהקיפום בכדי להגן עליהם מפני השרב והשמש וזכר לזה ציונו הקב"ה לעשות סוכות ולישב בהם כדי שנוכח נוראותיו ונפלאותיו. ואע"פ שיצאנו ממצרים בחדש ניסן ציונו לעשות סוכות בחדש תשרי, שהוא זמן הגשמים ודרך כל אדם לצאת מסוכתו וליכנס לביתו. ואילו אנחנו יוצאים מהבית לישב בסוכה, בזה ניכר לכל שהוא עושה את הדבר לשם קיום מצותו של הקב"ה ולא להנאתו. (תרכה א ס"א).
2. כדי לקיים את המצוה כתיקונה, צריך האדם לכוין בשעת הישיבה בסוכה שציונו הקב"ה לישב בסוכה זכר ליציאת מצרים וזכר לענני הכבוד שהקיפם עלינו. ומי שלא כיון כך בישיבתו בסוכה בדיעבד יצא ידי חובתו ובלבד שיכוין לשם מצוה. (תרכה ס"א).
3. מצות הישיבה בסוכה, שיהא אדם אוכל ושותה ישן ומטייל ודר בסוכה כל שבעת הימים, כדרך שהאדם דר בביתו. לכן יכניס האדם לסוכתו כלים נאים ומצעים נאים כדרך שהוא עושה בביתו. כמו כן כשנפגש לדבר עם חברו יעשה זאת בסוכה כדרך שהוא מדבר עמו בביתו. (תרלט א ס"ב).
4. אולם מאחר שקדושת הסוכה גדולה היא מאד, ימעט בה האדם בדברי חול. וכ"ש שיוהר שלא ידבר בה דבורי לשון הרע ורכילות ושאר דבורים אסורים. (תרלט ס"ב).

דברי אגדה

רמזים נפלאים מרבנו בחיי במצות נטילת ארבעת המינים

אברהם לא היתה זקנה' ניכרת בעולם, אברהם ניתן לו זקנה, כמו שכתוב: "ואַבְרָהָם זָקֵן בָּא בְּיָמָיו" (בראשית' כד א). וכתוב: "וַהֲדַר זְקָנִים שִׁבְחָה" (משלי' כ כט).
 "כַּפֹּת תְּמָרִים" זה יצחק אבינו' על שם שהיה כפות ונעקד על גבי המזבח כי "כַּפֹּת" לשון: כפות.
 "תְּמָרִים" מלשון: כַּתְּמִירוֹת עֶשֶׂן", המשך בעמ' 4 <<<

האנשים ועליו אמר הכתוב: "וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחֲרוֹן" (בראשית' יב). וכתוב ב"יחזקאל': "אֲחָד הָיָה אַבְרָהָם" (לג כד).
 "עֵץ" כשם שהעץ יבש בהעדר המים וחוזר ועושה פירות כשחוזרים ומשקים אותו, כך אברהם אף לאחר שנתיאש מלהוליד, חזר לנערותו והוליד בן למאה שנה.
 "הַדָּר" שהדרו הקב"ה בזקנה, כמו שדרשו חז"ל במסכת ב"מ (פז): "עד

הרמז הראשון: אמרו רבותינו ז"ל ב'מדרש רבה' (ויקרא ל י): "פְּרִי עֵץ הָדָר" (שם כג). זה: אברהם... כַּפֹּת תְּמָרִים" זה: יצחק... "עֵנַף עֵץ עֶבֶת" זה: יעקב... "עֲרֵבֵי נַחַל": זה יוסף'.
 ביאור הדברים: הזכיר הכתוב לשון "פְּרִי" שהוא לשון יחיד והמשיל בו את אברהם אבינו, כי כן אברהם אבינו התחיל ליחד את הקב"ה בעולם והחל לפרסם את אלקותו והיו דבריו עושים פירות בלב

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 3 >>>

על שם שהיה עולה תמימה וכתוב: "מי זאת עלה מן המדבר פתימרות עשן" (שיר השירים' ג 1).

"ענף עץ עבת" זה יעקב אבינו כשם שהענף מכוסה בעלין וזהו עבותו, כך יעקב היה מכוסה בבנים; אלו שנים עשר השבטים.

"ערכי נחל" זה יוסף מה ערבה זו תחילה לחה ובהמשך כמושה ולבסוף יבשה, כך יוסף מתחילתו היה לח שהיה משנה למלך מצרים ושליט על הארץ, בהמשך נעשה כמוש, שמת לו אביו בחייו והיה חסר מלחותו ולבסוף התייבש, שמת קודם אחיו.

ההכונה בכל זה: שאנו רומזין במצות ארבעת המינים על זכותן של האבות ומבקשים רחמים מלפני הקב"ה שיגין עלינו בזכותם, שכן מצינו אצל משה רבנו ארון כל הנביאים שהתפלל בזכות האבות, שאמר: "זכר לאברהם ליצחק ולישׂראל עבדיך" (שמות' לב יג).

הרמז השני: ארבעת המינים הללו רומזים לארבעה איברים שבגוף האדם שמהם יוצאים עיקר כל פעולותיו בעשיית כל המצוות וכל העבירות, הלא הם: העינים והלב, כמו שדרשו חז"ל (ירושלמי' ברכות' פ"א ה"ה): "ליבא ועינא תרי סרסורי דחטאה נינהו, שנאמר: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (במדבר' טו לט).

בשפתיים גם כן תלויות מצוות הרבה ועבירות הרבה. ובשדרה גם כן תלויים המעשים, כי היא עיקר הגוף והכח הנשפע בה מהמח.

וזהו שאמרו במדרש 'ויקרא רבה' (ל יד): 'אתרוג דומה ללב, לולב לשדרה,

הדס לעינים והערבה לשפתיים'. והכונה בזה: כי בהיכשל האדם בעבירות הנעשות על ידי אלו ארבעה האיברים, ימצא כופר וסליחה בנטילת ארבעת המינים הללו שהם כנגדן ודומין להן, לפי שבכל עבירה תמצא כפרה כשיעשה האדם מצוה כנגדה. והענין הזה מאיר עיני הלב, כי בודאי יש תקנה לעבירה בעשיית מצוה שכנגדה.

הרמז השלישי: אמרו חכמינו ז"ל ב'מדרש רבה' (ויקרא ל יב): "פרי עץ הדר" יש בו אוכל וטעם וריח. "כפת תמרים" יש בו אוכל ואין בו ריח, "ענף עץ עבת" יש בו ריח ואין בו אוכל. ו"ערכי נחל" אין בו לא אוכל ולא טעם ולא ריח. האתרוג רומז לצדיקים שיש בהם תורה ומעשים טובים. והלולב רומז לאותם שיש בהם תורה ואין בהם מעשים טובים. ההדס רומז למי שיש בו מעשים טובים ואין בו תורה. הערבה רומזת למי שאין בו לא תורה ולא מעשים טובים.

'אמר הקב"ה: "יוקשרו כולם אגודה אחת והן מכפריין אלו על אלו". ודומה לזה מצינו בסימני הקטורת שהן בעלי הריח הטוב וציוה הכתוב להכניס בתוכן חלבנה שריחה רע, להורות על רשעי ישראל שיכנסו בכלל הצדיקים בעלי הריח הטוב ויעשו כולם אגודה אחת לפניו והוא מקבלם בתשובה.

הרמז הרביעי: ארבעה המינים הללו הם רמז לארבע מלכויות והוא שאמרו (בראשית רבתי', תולדות'): 'בזכות ארבעה מינים שבלולב אני מצילכם מארבע מלכויות'.

אתרוג זה: מלכות בבל, מה אתרוג זה דומה לזהב כך בבל, כמו שנאמר ב'דניאל': "אנת הוא ראשה די דהקא" (ב לח).

"כפת תמרים" זה: מלכות מדי, הלולב ארוך והמן נתלה על עץ ארוך. "ענף עץ עבת" זה: מלכות יון, מה הדס זה עשוי קליעה קליעה, כך מלכות יון.

"ערכי נחל" זו: מלכות אדום, מה ערבה זו קנה שלה אדום כך מלכות אדום.

הרמז החמישי: אמרו חכמינו ז"ל ב'מדרש תנחומא' ('אמור' כ) על הפסוק: "ארבעה הם קטני ארץ" ('משלי' ל כד).

אלו ארבעה מינין שבלולב. "והמה חכמים מחכמים", שהם מתחכמים ומלמדים זכות וחובה לפני מי שאמר והיה העולם. ולפי דרך זה נראה לומר: כי האתרוג והלולב רומזים לשכר עולם הזה ועולם הבא; ההדס והערבה רומזים לדרכי התשובה והם הצער וההכנעה.

"פרי עץ הדר" ירמוז: לשכר עולם הזה, לפי שיש מצוות שאדם אוכל עליהם פירות משנה לשנה, כשם שהאתרוג דר באילנו משנה לשנה. "כפת תמרים" ירמוז: לשכר העולם הבא כשם שהלולב גדול והעלים שלו זו למעלה מזו, כך שכר העולם הבא גדול ומדרגותיו זו למעלה מזו. וכשם שהלולב אין פריו אלא לסוף שבעים שנה, כך שכר העולם הבא אינו אלא לאחר ימי חיי האדם, שכתוב בו: "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" (תהלים' צ י).

ההדס יש בו מרירות וריחו טוב ירמוז: על הצער שהוא מדרכי התשובה, שיצער אדם ויסגף את גופו בתעניות ומלקיות ובגדרים רבים כפי מה שחטא ועם זה יעלה ריחו הטוב לשמים.

והערבה היא הרמז להכנעה ושפלות, לכך אינה גדלה על הרים, אלא בנחל שהוא מקום נמוך ושפל, כדי שיכניע לבו וישפיל עצמו ויתכפר לו. ■

לקראת הסוף...

בס"ד

עם הרב **אמנון יצחק** שליט"א

אולמי מופת ירושלים הבירה 1
ביום רביעי יב' תשרי 30/09/09 **בית שאן**

כניסה 10 ש"ח

השערים יפתחו ב-20:30

ההרצאות מאובטחות

כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET

וב'שופר ניוזטל' 054-4007779

'חג הסוכות'

על העץ, כיון שכך נמצא שקנה את האתרוגים בהיותם במחזור ואילו את הפרשת תרומות ומעשרות עשה מאתרוג תלוש שהיה במקום ונתן לו אותם הבעה"ב לצורך כך, נמצא א"כ שהאתרוג ממנו הפרישו פטור מתרומות ומעשרות מן התורה לפי חלק מדעות הראשונים, כיון שהיה בתורת לקוח בידו ואילו האתרוגים שבחר לקיים מצות ארבעת המינים קנה במחזור ואינם נחשבים בכלל פטור לקוח, נמצא שהם חייבים בהפרשת תרומות מן התורה ואי אפשר להפריש מדבר החייב רק מדרבנן על דבר החייב מן התורה.

חך הרב וינטרויב בדעתו רבות בדבר והפנה את השאלה בעוד ליל להגרי"ח קנייבסקי שהסתפק גם הוא בה ובצדדיה, עד שהחליטו להציע את השאלה לפני מרן ה'חזון איש', הם השכימו קום להתפלל תפילת ותיקין אצל ה'חזון איש' והציעו בפניו את השאלה, לאחר שמיעת השאלה, הורה מרן זצ"ל לעשר עתה מחדש ע"י טבל ודאי שאין בו פטור לקוח ולכוין גם על האתרוג הנמצא בירושלים אצל הרב אלישיב והדגיש בפניהם מרן ה'חזון איש' למהר לעשר לפני הזמן המשווער בו מתפלל הרב אלישיב בירושלים, שכיון שכל המתפללים יברכו על אתרוגו נמצא שאם לא נעשרנו בזמן נגרום ברכה לבטלה לרבים מן הצבור, לכך מותר וחובה לעשרו ביו"ט כדי שלא יכשלו ואע"פ שאין מעשרים מדרבנן ביו"ט, מ"מ בכגון זה אמרו חכמים: מוטב לחבר לעבור עבירה קלה, כדי שלא יכשלו מחמתו הרבים.

תיכף ומיד הלכנו להרב שלמה כהן שהיה ברשותו עצי אתרוגים ואכן לשמחתנו מצאנו בביתו אתרוג שהיה טבל ודאי וברשותו עשרנו עם אותו האתרוג על האתרוגים שקנינו ובכללם האתרוג שהיה בירושלים ברשותו של מרן הרב אלישיב.

למעשה, דעתו של מרן ה'חזון איש' היתה נוחה מאד מאתרוג מ'זן תימני' וסמך על יחוסו לברך עליו לכתחילה בלא פקפוק, כשמעיד על כך הגאון רבי חיים קלופט שליט"א ראש ישיבת 'קהלות יעקב' ב'חזון יחזקאל', שאביו הגאון המקובל רבי יואל קלופט זצ"ל שאל פעם את רבנו החזון איש על איזה אתרוג הוא ממליץ לקחת, ענה לו ה'חזון איש': "הרי יש לך אתרוג תימני". ■

וכפי שהוא מצייץ בתוך מכתבו. ב' לסדר דברים תש"ד

שלום וברכה לידידי היקר מו"ה ברוך משולם נ"י.... אני מבקש ומחלה את פני מע"כ.... אנחנו פה מודים לד' הטוב בכל יום ויום במדה מרובה על חיינו ואם יזכנו ברחמי וישמור אותנו בחיים עד חג הסוכות הבעל"ט רצוננו להודות לפניו בארבעת המינים ואם רק אתרוג אחד יהיה, נקיף אותו בכל המדינה כמו שעשינו אשתקד ואלפי בני ישראל ברכו הברכה על אתרוג אחד בדמעות שליש.

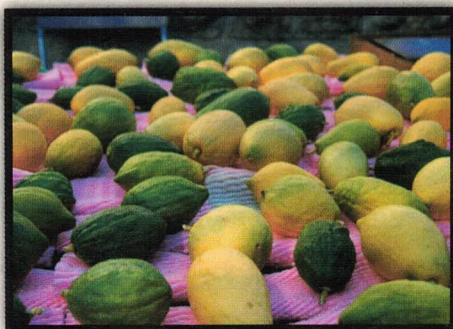
ידידו נצח מיכל דוב

הוראת ה'חזון איש' בענין אתרוג תימני הנמצא אצל הרב אלישיב

בספר 'מעשה איש' מובאת עדותו של הרה"ג רבי בערל וינטרויב שליט"א, המספר: שבאחת השנים בחיי מרן ה'חזון איש', הוא קנה אתרוגים תימניים עברו ועבור החברותא שלו, הלא הוא רבנו הגר"ח קנייבסקי שליט"א, את האתרוגים הלך לבחור בעודם על העצים וקנאם מבעל הפרדס, לאחר שהביאם מביתו הפריש עליהם תרומות ומעשרות מאחד האתרוגים שהביא מבעל הפרדס לצורך כך, לאחר מכן הביא שני אתרוגים לרבנו הגר"ח שליט"א, ששלח אתרוג אחד מהם לחמיו מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א.

בליל יו"ט התעוררה לפתע להרב וינטרויב שאלה על אופן ההפרשה שעשה, מאחר והוא שילם לבעל הפרדס על האתרוגים שבחר בזמן שהם היו עוד

הסוכה החשאית

בספרו של מ. פראגר 'אלה שלא נכנעו'; מובאת עדותו של נצול שואה בשם מר שמואל ליפשיץ המספר על חג הסוכות במחנה. הוא מספר: שבהיותו במחנה פלאשוב בליל ראשון של חג הסוכות שנת תש"ד, באותו לילה ראשון של החג נמשך מצעד חשאי באחד מפינות המחנה.

לאן נמשך המצעד? אל הסוכה הארעית באמת, שהוקמה בכיכר העצים של המחנה, הפועלים שעבדו במחלקה זו בנו בו ביום איזה מחסן כאילו לשם אחסנת כלי העבודה שלהם, את המחסן עשו ללא קורת גג והוא כוסה בסכך כשר שהצטבר משאריות העצים שהיו בידם, סוכה זו משכה אליה את כל אסירי המחנה.

הבשורה הועברה מפה לאזן ונסכה אושר ותקוה אצל האסירים היהודים, היהודים הסתכנו לעזוב את צריפיהם באמצע הלילה, דבר שהיה אסור באיסור חמור לפי החוקים הקפדניים של המחנה והיו היוצאים פונים לכיוון אותה סוכה החשאית, גם אני הייתי בין זרם הפונים, רגע אחד בלבד יכולתי להיעצר בתוך הסוכה, בירכתי את ברכת שהחיינו בכונה וברגש רב ויצאתי תכף ומיד מן הצד השני, לא היה זמן להתעכב כי המצעד הזה נמשך הלאה.

אתרוג אחד לאלפי יהודים

תוכן המכתב שלפנינו נשלח בעיצומם של ימי התופת על ידי הרב מיכאל דוב ויסמנדאל זצ"ל; במכתב

זה הוא מבקש מידידו שידאג עבורם לסט ארבעת המינים בכדי שאם יזכו לחיות עד חג הסוכות יוכלו להודות להקב"ה בדמעות שליש בקיום מצוה זו. בדבר זה היו טרודים אותם הקדושים כבר בראשית חדרם אב (לפי תאריך המכתב הנושא את פרשת דברים, שהיא הפרשה הנקראת לפני תשעה באב), בו בזמן שחיהם תלויים להם מנגד וכל יום יום נושא בחובו ספק חיים ומות

שו"ת חברותא

הדרך המקדימה לתשובה

שאלה: מדוע נקרא חג הסוכות 'חג שמחתנו'? ומדוע סיום מערכת המועדים היא 'שמחת תורה'?

תשובה: כתב בספר 'למעלה למשכיל' [פרקי הדרכה בעבודת ה'] מאת הרב יוסף קאלאצקי: יש לעיין, מדוע מקדימים לבקש בברכת 'השיבנו' על התורה ועל עבודת ה', לפני שמבקשים על חזרה בתשובה?

שהרי בברכת 'השיבנו' שבתפילת שמונה עשרה, הנקראת 'ברכת התשובה', מבקשים אנו שלשה דברים:

א. 'השיבנו אבינו לתורתך'. ב. 'וקרבנו מלכנו לעבודתך'. ג. 'והחזירנו בתשובה שלמה לפניך'.

ולכאורה, היינו צריכים לבקש תחילה על החזרה בתשובה, בבחינת: "סור מרע ועשה טוב" (תהילים' לד). ורק לאחר מכן לבקש על למוד תורה ועל התקרבות בעבודת ה'. שהרי כל עוד אנו בשלב לפני התשובה, אין לנו אפשרות ללמוד תורה כראוי ולא לעסוק בעבודת ה' ובהתקרבות אליו, כשם שלא מועילה טבילה למי שטובל ואוחז את השרץ בידו?!

וביאור הדברים הוא: שאמנם הסדר הנכון לחזרה בתשובה הוא לחדול מן החטא תחילה ולאחר מכן לתקן את חטאי העבר. אבל מאידך, לא תיתכן התחלה של חזרה בתשובה מבלי להתרומם ולהגיע למדרגה רוחנית כל שהיא באמצעות למוד תורה ומבלי להתקרב התקרבות כל שהיא להקב"ה על ידי מעשה של עבודת ה'.

וכך אומרת התורה בפרשת התשובה (דברים' ל א ב): "והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה, הברכה והקללה, אשר נתתי לפניך: והשבת אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחה ה' אלקיך שמה ושבת עד ה' א-לקיך!"

ומסביר ה'ספורנו' את משמעות: "והשבת אל לבבך" לפני 'ושבת עד ה'...

א-לקיך" - שתבחון את האמת מול השקר, ורק אז תכיר כמה רחוק מן הא-ל יתעלה, בדעות ובמנהגים אשר לא כתורתו!

דהיינו: השבת הלב, היא הבהרת האמת מול השקר והיא השלב הראשון המתבקש מהאדם. ולכן שלב זה קודם ל'ושבת עד ה' א-לקיך'.

כי כל עוד חי האדם את חייו מבלי לחשוב שאמת מול שקר נצבים לפניו וכי תפקידו הוא להבחין ביניהם ולבחור באמת כדרך חיו, הרי הוא מסוגל לטעות בהכרת מעמדו הרוחני.

הוא גם עלול שלא להבחין כי למעשה הוא חוטא בחטאים רבים, ביניהם חטאים שאינם ניכרים לעין, כמו אי נצול כח המחשבה שלו ללמוד תורה כפי שהיה ראוי לו ללמוד, או עשיית המצוות ללא כונה, או עשיית המצוות באופן של "מלמדה". ולכן, תחילה יש להשיב אל הלב מה היא האמת ומהו השקר בדעות ובהנהגות ולאחר שמבחינים מה הן הדעות וההנהגות שאינן נכונות, אז מתחילים לחזור בתשובה, לתקן את הטעון תקון וללכת מכאן ואילך בדרך הנכונה.

וכך גם אומר הכתוב: "העידתי בכם היום את השמים ואת הארץ, החיים והמות נתתי לפניך, הברכה והקללה - ובחרת בחיים! למען תחיה אתה ורעך" (דברים' ל יט).

ומבאר רש"י: "ובחרת בחיים" - אני מורה לכם שתבחרו בחלק החיים! כאדם האומר לחבירו: "בחר לך חלק יפה בנחלתי! ומעמידו על חלק היפה ואומר לו: "את זה ברור לך".

ועל זה נאמר: "ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי" (תהילים' טז ה). הנחת ידי על גורל הטוב, לומר: "את זה - קח לך"! דהיינו: מצוה עלינו לדעת כי לפנינו נצבים שתי דרכים, דרך החיים מול דרך המות ועלינו לבחור בדרך החיים.

כי אם לא נשים לב שלפנינו שתי דרכים, הרי נחשוב כי לפנינו דרך אחת בלבד והיא הדרך שאנו הולכים בה ומרוצים ממנה בדרך כלל, מבלי לחשוש, שמא צועדים

אנו בדרך שהיא נוגדת לדרך החיים. שמא תאמר, כיצד מגיעים ל'והשבת אל לבבך' ול'ובחרת בחיים'?

תשובתך: למוד התורה!

כאשר עוסק אדם בתורה וביחוד כאשר הוא מרכז ומשקיע את כל כחות שכלו ואת כל רגשות נפשו בהשתדלות להבנת עומק דברי התורה, עוזר לו הקב"ה בהשבת הלב ובבחירת דרך החיים. כי כאשר כל ראשו של האדם מסור ללימוד התורה באמת, רואה הוא בבהירות את דרך החיים האמיתית הנצבת לפניו וכי בעת רפיון בלמוד, אין לו את הבהירות הזאת! כי זה הוא כחה של תורה, להבהיר לאדם את דרך ה' האמיתית ולהקנות לו מדרגה של בהירות הדעת.

נמצינו למדים, כי תחילת הדרך לחזרה בתשובה היא להפנים את מציאות האמת בבהירות הדעת, כי רק אדם שדעתו בהירה יכול להבחין בדרך החיים האמיתית. והאפשרות היחידה להגיע לבהירות הדעת היא על ידי התמסרות ללמוד התורה.

ולכן, כאשר באים אנו לבקש בברכת התשובה על 'והחזירנו בתשובה שלמה לפניך', אנו מקדימים לבקש תחילה: 'השיבנו אבינו לתורתך' כדי שבאמצעות התורה נגיע לתשובה.

אך בנוסף לבקשת 'השיבנו אבינו לתורתך' יש גם להקדים ולבקש 'וקרבנו מלכנו לעבודתך'. כי מבלי שיתחיל האדם לעשות את הצעד הראשון ולהתרומם בעצמו קמעא מעל עולם החולין ולשאוף בכחות עצמו להתקרב אל ה', לא יעזור לו למוד התורה בלבד. ולכן מוסיפים אנו ומבקשים: 'וקרבנו מלכנו לעבודתך', כי עצם הבקשה לקרבת ה' יוצרת את תחילת הקרבה אליו ואז, יכולים אנו לבקש את עיקר הבקשה, של 'והחזירנו בתשובה שלמה לפניך', כאשר בקשה זו נובעת מעצם פנימיותנו, לאחר שזכינו לקרבת ה'.

וכיון שזוכה האדם לבהירות הדעת בסיומם של הימים הנוראים, הרי מתרונן לבו משמחה, בחג הסוכות ולבו מלא שמחה ביום סיום התורה. ■

משאית איסוזו יד ראשונה שנת 2004
90 אלף קילומטר, דבל קבינה, 6 מקומות, שמורה מאד
איזור המרכז ת"א לפרטים: שלום-0505256070

האם נקים את סוכת זוד הנופלת

מאת הרה"ג יוסף הירש שליט"א

שמעוני איך הבחין בכניסת החג שלא הניח סכך ומיהר להניח את הסכך כדי שיוכלו לקיים את מצות הסוכה כדן. ראובן כן נחרד ואמר למר שמעוני: "הלא יום טוב אסור בעשיית מלאכה והנחת הסכך על הגג יש בו משום מלאכת בונה". ראובן פנה לילדיו ושאלם: "מה אתם אומרים, האם מותר לנו לאכול בסוכה זו?" ומיד החל ויכוח בין בני המשפחה, איציק טען; "שאסור לשבת בסוכה זו כמו שתבשיל שהתבשל בשבת נאסר באכילה". לעומתו טען מוטי; "שהדבר נעשה בשוגג ויש להתיר את הישיבה בסוכה". מוטי העלה טעון נוסף: "שמאחר שהם בני משפחת כן לא חיללו את החג, הם יכולים לישב בסוכה". ויהודלה הקטן הפתיע גם הוא בטיעונו: "לפסול את הסוכה משום 'מצוה הבאה בעבירה'". הויכוחים נמשכו; זה אומר בכה וזה אומר בכה ומר שמעוני עומד בתווך נבוך ומבולבל מרוב טיעונים. ראובן כן וילדיו ומר שמעוני צעדו אל עבר מקומו של רב בית הכנסת, בכדי שיררה להם איך לנהוג בסוכה. מה הורה הרב ומדוע?

עמל מר שמעוני במרץ ובשמחה רבה בבנייתה של הסוכה, הוא העמיד את הדפנות בצורה חזקה ויציבה, הוא פרס את הסדינים על גביהם ואף קישוטים לרוב תלה בסוכתו, על קרקעית הסוכה פרס שטיח גדול ונקי, כשסיים בערב החג את כל זאת התבונן בסוכה הנפלאה שבנה וחכך את ידיו בהנאה ובספוק רב. לעת ערב בליל התקדש החג, פנה מר שמעוני ללכת לבית הכנסת לתפילת ערבית, הוא ניגש להצצה אחרונה בסוכה שהקים ולפתע חשכו עיניו, הוא גילה ששכח להניח את הסכך מעל הסוכה, הוא מיהר למחסן והוציא בזריזות את הסכך וסייך את כל הסוכה, לאחר שגמר מיהר לבית הכנסת והספיק איכשהו להגיע לתפילת העמידה. בסיום התפילה, פנה לעבר שכנו מר ראובן כן שהתפלל בבית הכנסת עם ילדיו, כדי להתלוות אליהם לסעודת החג בסוכה, הם איחלו זה לזה ברכת חג שמח, כשלפתע הבחין ראובן באבק שעל בגדיו של מר שמעוני, הוא הפנה את תשומת לבו לכך ואז סיפר לו מר

ראובן כן ודוד שמעוני הם שני שכנים המתגוררים בבנין זוגי בתל אביב זה שנים מספר, ראובן כן הוא אדם דתי המתנהג בעדינות ובנועם כראוי על פי תורתנו הקדושה, דוד שמעוני שעקב מקרוב אחר הליכותיו של ראובן ובני משפחתו הוקסם מכל מה שראה, חדש אלול שעבר עליו זה עתה תרם גם הוא להלך מחשבותיו, עד שהחליט לומר לתאוותיו די והתחיל להתקרב למורשת אבותיו להנהיג את חייו כדת וכדין. כשהתקרבו ימי חג הסוכות, פנה מר שמעוני לראובן כן ואמר לו: "שכני היקר, השנה גם אני מעוניין לאכול ולישן בסוכה כדין ומאחר שאין מקום בחניית הבית לבנות סוכה נפרדת עבורי, אבקש ממך אם אוכל לקיים את מצות ישיבת הסוכה עמך בסוכתך?! כמובן שראובן כן נענה לפנייתו בחפץ לב ובמאור פנים. מר שמעוני אמר לו מיד: "תראה, מאחר שאני אשתתף עמך בקיום מצות הסוכה, ברצוני לתרום את חלקי בבנייתה של הסוכה". ואכן כך סוכם שמר שמעוני הוא זה שיבנה את הסוכה. בימים הסמוכים לחג הסוכות,

התשובה לשאלה הנ"ל תנתן בשעור ביום חמישי בשעה 20:30 בערב בלמוד עם חברותות בישיבות 'אהל יהודה' ניתן לצפות בשדור חי באתר שופר www.shofar.net ההשתתפות בשעור בתאום מראש בלבד: 03-6777779 בקרוב יהיה ניתן לרכוש רישקים של השעורים הקודמים.

הזריקה היקרה שנפסלה

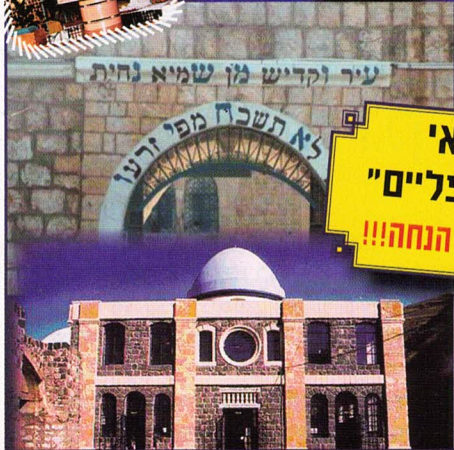
תקציר התשובה:

1. בשו"ע חו"ש סי' שפ"ה נפסק שהיזק שאינו ניכר לאו שמיא היזק ורק במזיד קנסו לשלם, וכיון שאלכס שוגג, לכן הוא פטור. אולם, מרן הרב אלישיב שליט"א הביא בשם ספר 'דוד רביעי' היזק שהוא ליהודי ולגוי נחשב היזק ניכר. ואם כן נגיעה במחט בידים חשופות מאחר והוא חוק בינלאומי שהמחט נפסלת לשימוש, נחשב זה להיזק ניכר וחייב. אך מרן הגרא"ל שטינמן שליט"א אמר לי שגם במחט הוי היזק שאינו ניכר, ולדבריו אלכס פטור.
2. והיכן שאלכס גרד במחט בידו, אף שלא היתה בכונתו לפוסלו, אך כיון שהיתה לו כונה ליהנות. להרמב"ם בהלכות חובל ומזיק פרק ז' הלכה ד' מזיד שחייב בהיזק שאינו ניכר זה אפילו במזיד ליהנות, ולכן אלכס יהיה חייב. אך הראב"ד חולק וסובר שהוא פטור ורק במזיד להזיק מודה שחייב.

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אמנון יצחק

ביום שלישי ל' חשון 17.11.09
יציאה בשעה 7:30 בדיוק מנקודות האיסוף

**זכאי
"חי כפליים"
40% הנחה!!!**

המסלול:

קבר רבי שמעון בר יוחאי זע"א	11:00 מידון
קבר רבי יונתן בן עוזיאל זע"א	12:00 עמוקא
ארוחת צהרים כ"ד המלך	14:00 מלון כינר
הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א	15:30 מלון כינר
קבר רבי מאיר בעל הנס זע"א	17:30 טבריה

הישיבה בהפרדה מלאה בלבד!

ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק
טל: 03-6777779

להרויח בגדול!

בתכנית:

'כח כפלים'

מלאו הוראת קבע

על סך \$28

ותקבלו חינם: 'גנזי המלך'

CD's

טיולים

סעודה

סופ"ש

'שופר' מתתיהו 10 ב"ב 03-6777779